Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIV. № 43 JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MARCH 5, 1997 CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК СЕРЕДА, 5-го БЕРЕЗНЯ 1997 р. Ч. 43 РІК CIV.

ПОСИЛЮЮТЬ БОРОТЬБУ З КОРУПЦІЄЮ

Київ. — Як повідомила УНІАР, завдяки структурним змінам у діяльності апарату і в ході перевірок були виявлені зловживання в управлінні кадрів і в управлінні реєстрації актів громадського стану (справи адоптування дітей). Про це сказав міністер юстиції України Сергій Головатий на пресконференції на тему: “Завдання та роля Міністерства Юстиції у програмі ‘Чисті руки’”.

С. Головатий також повідомив, що були зареєстровані факти порушення закону про державну службу. Так, керівник управління юстиції в Києві за 9 місяців минулого року нарахував собі та деяким підлеглим додатково до заробітної платні 5,256 гривень. У Харкові зареєстровані факти перерахування фінансів з бюджету до Асоціяції нотарів, президент і бухгалтер якої були одночасно керівником і бухгальтером Управління юстиції Харкова. З посту звільнений перший заступник міністра, який водночас займав пост президента нотаріяльної палати.

Міністер заявив, що, закінчуючи перевірки в центральному апараті, складено плян на цей рік щодо перевірки в територіяльних управліннях юстиції.

За словами С. Головатого, для ефективного впровадження програми Президента України щодо боротьби з корупцією потрібні зміни в застосуванні права і акцентів покарань, повна фінансова забезпеченість судових установ з боку держави, реформування урядових установ, у тому й Кабінету Міністрів, за функціональним обліком та реформування Міністерства Внутрішніх Справ з розподілу функцій.

Переговори були конструктивними

Київ (УНІАР). — Під час 9-ої рунди українсько-румунських переговорів щодо узгодження тексту основного договору досягнено значного проґресу, — зазначив на прес-конференції керівник української делегації на переговорах, перший заступник міністра закордонних справ України Антон Бутейко. Він не виключив можливости, що ця рунда переговорів може стати останньою.

За словами А. Бутейка, переговори були важкими, але конструктивними і плідними. Перший заступник міністра закордонних справ також зазначив, що повне узгодження тексту договору може статися дуже швидко за умови, якщо буде з'ясовано один неврегульований пункт.

Україна і Білорусь задоволені своїми стосунками

Київ. — Міністри закордонних справ України і Білорусі висловили задоволення розвитком відносин між двома країнами, згідно з повідомленням УНІАР 28-го лютого.

„Немає нерозв'язуваних проблем, а питання, що обговорено сьогодні, мають добрий потенціял“, — сказав на пресконференції білоруський міністер Іван Антонович після зустрічі зі своїм українським партнером Геннадієм Удовенком, який і запросив його до Києва.

Г. Удовенко повідомив, що міністерства обох держав вже готові до парафування договору про делімітацію кордонів. А І. Антонович зазначив, що після повернення до Білорусі він докладатиме максимум зусиль для парафування угоди.

На переговорах також розглянуто питання співпраці України і Білорусі в рамках СНД, їхнє ставлення до цієї організації, шляхи підвищення ефективности її діяльности, питання співраці обох держав у рамках міжнародних організацій і трикутника Україна-Білорусь-Польща, проблеми ліквідації наслідків катастрофи на ЧАЕС тощо.

І. Антонович зазначив, що двосторонні відносини вступили в новий етап після січневої зустрічі в Гомелі президентів обох держав. Г. Удовенко назвав візиту білоруського міністра продовженням започаткованого тоді діялогу.

Як відомо, Леонід Кучма і Алєксандр Лукашенко зустрілився в Гомелі 17-го січня невдовзі після того, як Боріс Єльцин запропонував Білорусі об'єднатися з Росією. Крім обговорення питань пов'язаних з об'єднанням, український і білоруський президенти домовилися тоді спростити економічну співпрацю і зміцнити зв'язки між прикордонними службами.

Однак 21-го лютого, покликаючись на уніфікацію своїх законів з російськими, Білорусь ввела на українські товари податок на додану вартість. Москва ухвалила аналогічне рішення ще раніше.

Відповідаючи на запитання журналістів щодо наслідків такого оподаткування, І. Антонович зазначив, що спочатку це не найкраще вплине на товарообіг між двома країнами. Він мотивував введення податку спільним митним простором Білорусі з Росією.

Г. Удовенко зазначив, що на сьогодні товарообіг між двома країнами складає 1.4 блн. дол. і пообіцяв, що МЗС України докладе зусиль для підвищення його до 2 блн. дол. Згідно з повідомленням УНІАР, Україна минулого року мала позитивне сальдо у торгівлі з Білоруссю.

Торкаючись СНД, І. Антонович сказав, що всі члени співдружности є рівноправні і дуже серйозно ставляться до своєї незалежности, що стримує процес тіснішої інтеграції. Це, за його словами, підштовхнуло Білорусь укласти з Росією договір про економічну інтеґрацію. Він заявив, що заплановане об'єднання між двома країнами не буде політичним.

Г. Удовенко сказав, що активізація українсько-білоруських відносин не пов'язана зі змінами в Росії, а обумовлена історичними аспектами і сусідством двох держав.

„Стосунки з Білоруссю розвиваються без ураху-

(Закінчення на стор.3)

Курс гривні залежатиме від рішень Верховної Ради

Київ. — Гривня, яка дещо ослабла після швидкого підйому, вірогідно залишиться стабільною, однак аналітики пов'язують її майбутній курс з ухваленням Верховною Радою нових податкових законів, повідомило 28-го лютого аґентство Ройтерс.

Один економіст, який не назвав свого імені, сказав, що ринок стежитиме за тим, чи Україна прийме бюджет на цей рік, від якого залежить ухвалення Міжнародним валютним фондом трирічної позички Києву у сумі 2.5-3 блн. дол. За його словами, середина березня, коли парлямент розглядатиме це питання, є важливим часом для програми реформ. Якщо Україна прийме бюджет, МВФ ухвалить позичку, якщо ні, гривня може впасти.

28-го лютого гривня ослабла до 1.8365 за доляр. День перед тим курс її був 1.8360, а минулого тижня 1.765.

Недавні звільнення міністрів економіки і фінансів вплинули на ослаблення гривні, яка на початку тижня трималася на рівні 1.791 за доляр, сказав економіст.

За словами представника Превексбанку Сергія Пономаренка, гривня зміцнювалася за рахунок того, що багато грошей вкладалося в облігації, які приносять прибуток до 38 відс. Однак, сказав він, тепер ринок на роздоріжжі.

Аналітики підозрюють, що Національний Банк України впливає на валютний ринок, намагаючись у майбутньому закріпити гривню на рівні 1.8-1.9 за доляр.

Один із західніх дипломатів сказав, що високий курс гривні небажаний, бо це шкодить експортові. Він заявив також, що нововпризначені міністри можуть позитивно вплинути на довготермінову стабільність гривні, бо вони більш гідні довір'я і є справжніми реформістами.

Л. Кучма вимагає сплати податків

Київ. — З метою забезпечення надходженнь фондів до бюджету, Президент Леонід Кучма видав указ, в якому наказав місцевим урядам і державним підприємствам сплачувати податки, повідомили 28-го лютого засоби масової інформації.

У чотиристорінковому указі про посилення фінансово-бюджетної дисципліни сказано, що державні контракти, підписані з директорами підприємств, будуть змінені для того, щоб забезпечити сплату податків, а також виплату заборгованих платень державним працівникам. У разі невиконання контрактів, їх буде розірвано.

У постанові сказано, що борг державному бюджетові досяг заборгованости у платнях, яка становить 4.2 блн. гривень (2.2 блн. дол.) і ввесь час зростає. 18-го березня ліві сили збираються організовувати крайовий страйк державних працівників, вчителів і лікарів, які не отримують платень.

Згідно з повідомленням УНІАР, Президент також доручив Кабінетові Міністрів зменшити кількість міністерств у рамках реформування державного управління. Покищо не відомо, які саме міністерства перестануть існувати. Крім того, на 25 відсотків буде зменшено чисельність працівників установ виконавчої влади.

З метою заощадження бюджетних фондів, Кабінетові Міністрів доручено розглянути питання про можливість зменшення кількости пропускних пунктів на кордоні.

Уряд також має ство-рити спеціяльну комісію для нагляду за сплатою податків місцевими урядами.

У серпні відбудеться II Світовий форум українців

Київ. -- II Світовий форум українців відбудеться 21-24-го серпня в Києві, повідомила 1-го березня УНІАР.

Президент Леонід Кучма видав указ щодо цього, підтримавши тим самим пропозицію Державного комітету України у справах національностей та міґрації, Української Всесвітньої Координаційної Ради та Товариства зв'язків з українцями за межами України.

Організаційний комітет з підготови і проведення цього форуму Л. Кучма доручив очолити першому віцепрем'єр-міністрові Василеві Дурдинцеві.

Як відомо, I Світовий форум українців відбувся в серпні 1992 року, зібравши понад 1,300 учасників, які представляли західню і східню діяспору, а також Україну. Збігшись у часі з першою річницею незалежности України, з'їзд намагався згуртувати все світове українство навколо ідеї розбудови української державности.

Українсько–юґославська комісія розпочне працю

Київ (УНІАР). — Цього року розпочне працю міжурядова українсько–юґославська комісія в справах співпраці у галузях торгівлі, економіки та в науково–технічній ділянці.

Плянується укласти ряд угод між двома країнами: про вільну торгівлю, про запобігання подвійного оподаткування, про сприяння та захист інвестицій і угоди щодо водного, залізничного та автомобільного транспорту.

Торговельний обіг між двома країнами вже наступного року може досягти 500 млн. дол. Головними ділянками співпраці можуть стати агро—промисловий комплекс, металюрґія, транспорт, зв'язок і туризм.

Сферою особливих зацікавлень Юґославії є українська хемічна промисловість.

Японці винайшли чудодійний бетон

Токіо. — В Японії у найближчому майбутньому появляться автові дороги, які самі очищуватимуть повітря від шкідливих викидів автомобілів.

Компанія „Міцубіші матеріялс“ винайшла спосіб, щоб бетонові плити, з яких будується дороги, поглинали окис азоту— того ґазу, який викидається в атмосферу двигунами внутрішнього згоряння і який є головною причиною небезпечних для здоров'я смогів у містах.

Ефект очищення досягається за рахунок покриття бетонових плит тонким щаром окису титану. Нагріваючись під дією соняшного проміння, окис титану вступає в каталітичну реакцію, в результаті якої з довколишнього повітря поглинається окис азоту.

Перші досліди засвідчили, що завдяки застосуванню нового матеріялу з атмосфери ліквідується до 80 відсотків шкідливого ґазу. При цьому плити зберігають свою властивість протягом багатьох років.

Згадана компанія має намір розпочати виготовлення чудодійних плит вже в найближчі місяці. Експерти запевняють, що один кубічний метр нового бетону коштуватиме до 105 долярів, тобто стільки ж, скільки коштує звичайний бетон. Перші 50 квадратових метрів вже покладено на одній з доріг у провінції Осака.

Палестинці можуть проголосити власну незалежну державу

Єрусалим, Ізраїль. — Влада Палестинської автономії закликала свій нарід до загального страйку на знак протесту проти будівництва нового жидівського поселення у східньому Єрусалимі.

Минулої неділі на кордоні між західнім берегом річки Йордан і жидівським поселенням Ораніт відбулися жорстокі сутички між палестинцями і вояками ізраїльської армії. На цей раз палестинські демонстранти не обмежилися антижидівськими написами, а взялися за каміння і за спорудження вуличних барикад. Щоб розігнати демонстрацію, ізраїльска армія мусіла застосувати ґумові кулі і сльозогінний ґаз.

День перед тим лідер палестинців Ясір Арафат дав до зрозуміння, що антиарабська політика ізраїльського уряду спонукає палестинців проголосити свою автономію цілком незалежною від Ізраїля державою.

Коментуючи цю заяву Я. Арафата, представник ізраїльського уряду Денні Наваг сказав, що „це буде великою помилкою палестинського керівництва. Цей крок, властиво, спричинить фатальну конфронтацію і приведе до скасування всіх попередніх договорів“.

В Україні

(З інформацій УНІАР)

БОРЮТЬСЯ ЗІ ЗЛОЧИННІСТЮ В АРМІЇ

КИЇВ. — Пресова служба Міністерства Оборони України повідомила, що в навчальному центрі сухопутних військ “Десна” відбулося виїзне засідання колеґії Міністерства Оборони України. Мета засідання: проаналізувати результати проведеного експерименту щодо виконавчої дисципліни на базі першого армійського корпусу. Міністер оборони, генерал-полковник Олександер Кузьмук додатково вніс до порядку денного питання боротьби зі злочинністю у Збройних Силах України. За його словами, це викликано рішенням засідання Координаційного комітету боротьби з організованою злочинністю і корупцією, яке відбулося під головуванням Президента Леоніда Кучми 14-го лютого. За словами О. Кузьмука, найчастіше за порушеннями в армії стоїть злочинна безвідповідальність, користолюбство та елементарна непорядність високих військових чиновників. Особливе занепокоєння викликає використання військово-транспортової авіяції. З цього приводу Кузьмук сказав: “Кредит мого довір'я до командування Військово-повітряних сил України вичерпано”. Генерал 1997 рік оголосив роком боротьби зі злочинністю військовослужбовців, які займають відповідальні високі пости.

ВІДБУЛИСЯ УКРАЇНСЬКО-ЕСТОНСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ

КИЇВ. — Урядова делеґація Естонії, очолювана прем'єр-міністром Тійтом Вяхі, відвідала Україну. Під час зустрічей з прем'єр-міністром України Павлом Лазаренком, головою Верховної Ради Олександром Морозом, міністром оборони України Олександром Кузьмуком обговорено питання збільшення обсягів товарообміну, поглиблення співпраці між військовими, транспотниками та підприємцями. Сторони погодилися і далі підтримувати одна одну в міжнародних організаціях і розвивати всебічні відносини між собою, оскільки обидві держави мають спільні інтереси. Відповідаючи на запитання О. Мороза, Тійт Вяхі детально розповів про перебіг економічних реформ в Естонії. В липні 1992 року там відбулаcя грошова реформа, у 1993 році — податкова реформа, у 1994 почалася стабілізація економіки, а в 1996 році ріст економіки досяг 10 відсотків.

ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІ ДОПОМАГАЮТЬ МІЛІЦІЇ

ТЕОДОСІЯ. — З метою поліпшення стану громадського порядку в місті поновлено спільне патрулювання вулиць міліціянтами і військовослужбовцями Збройних Сил України. За словами військового коменданта Теодосії, таке рішення ухвалив Координаційний комітет боротьби з організованою злочинністю, оскільки число злочинів у Теодосії зросло на 36.5 відсотка.

ЗАЯВА БРАТСТВА СВЯТОГО АПОСТОЛА АНДРІЯ ПЕРВОЗВАННОГО

КИЇВ. — Тут оприлюднено заяву Українського Православного Братства святого апостола Андрія Первозванного, у якій сказано: “Архиєрейський собор Української Православної Церкви Московського Патріярхату, що відбувся 15-го грудня 1996 року, однозначно висловився проти автокефалії, тобто проти незалежности Української Церкви. Сьогодні ієрархи УПЦ МП вже не згадують про Святі Канони, ґрунтують свою позицію на історичних коренях, спільностях та ‘колисці трьох братніх народів’. Водночас Святі Канони, історична православна церковна традиція вимагають, щоб у незалежній державі була незалежна Православна Церква. Всі помісні Церкви є автокефальними, в тому числі і РПЦ. Вони служать Богові, своїм народам та поширюють канонічну владу на свої держави. УПЦ МП в Україні це свого роду держава в державі. Вона має свою розгалужену мережу в усіх областях України, систему навчальних закладів усіх рівнів (навчання ведеться виключно російською мовою з відповідним спрямуванням), власні засоби масової інформації, видавничі структури, відповідне антиукраїнське лобі у владних структурах, тобто всі атрибути окремої політичної сили, що діє в Україні”. Автори заяви звернули увагу громадськости, що під час приїзду до Севастополя посадника Москви Лужкова Архиєпископ Симферопільський і Кримський Лазар підтримав Лужкова і благословив російських моряків на “ратниє подвіґі” за Севастопіль. Православна Церква МП своїми діями засвідчила антиукраїнську та антисуспільну сутність. “Сьогодні ми вже маємо справу не з Церквою, а із зформованою політичною силою шовіністично-чорносотенного ґатунку”, — сказано в заяві. Автори її звертаються до Президента України і Верховної Ради та Уряду з закликом вберегти державу і суспільство від хибних впливів УПЦ МП, яка “сьогодні визначилася і стала на відкритий шлях конфронтації з українською державою і суспільством”.

ЛЬВІВЯНИ ЗАНЕПОКОЄНІ

ЛЬВІВ. — Депутати Львівської Обласної Ради висловили занепокоєння з приводу непродуманих рішень Державної думи Росії щодо статусу Севастополя. Депутати ухвалили заяву про загальну політичну ситуацію в Україні, в якій сказано, що московські політики приїздять у Севастопіль і ведуть антиукраїнську пропаґанду і що ці дії ставлять під сумнів добросусідські відносини двох країн. У Львівському обласному управлінні СБУ створено відділ захисту національної державности. Його працівники стежитимуть за організаціями, діяльність яких виходить за межі Конституції України і перешкоджає процесам українського державотворення.

У СВІТІ

ВІД ЧАСУ ПІДПИСАННЯ В1979 році мирних угод у Кемп Дейвид, прем'єр-міністри Ізраїля офіційно відвідували Єгипет. Тому не було нічого дивного в повідомленні, що прем'єр-міністер Беньямін Нетанягу ще цього тижня відвідає Каїр, столицю Єгипту з метою обговорити можливості дальших кроків замирення на Близькому Сході. Одначе дещо незвичайним було повідомлення про те, що цим разом єгипетський президент Госні Мубарак не віддячиться такими ж відвідинами до Ізраїлю.

ПІД ЧАС ЦЬОГО КІНЦЯ ТИЖНЯ 2-3-го березня в Стокгольмі, столиці Швеції, відбулося урочисте відкриття нового відділу американського мотоциклістського товариства „Геллс Енджелс“. За останні два роки в Швеції постало три нових відділи згаданого товариства, котрі, на думку аналітиків, уважають, що тут могтимуть вільніше займатися своєю незаконною діяльністю — продукуванням та торгівлею наркотиками. Одначе, коли судити за кількістю поліції, що пильно стежила за діяльністю мотоциклістів, то можна посумніватися, чи їхні пляни свобідної діяльности в Швеції будуть успішними.

В АМЕРИЦІ

У НЕДІЛЮ, 2-ГО БЕРЕЗНЯ, офіційні чинники повідомили, що продовж останніх двох років Сі-Ай-Ей порвало зв'язки з принайменше 100 закордонними аґентами через те, що вони допускалися вбивств, тортур та інших злочинів у своїй діяльності. Більшість з них — це аґенти в країнах південної Америки, де, на думку американської розвідки, велика кількість з них були активно заанґажовані в корупції та насильстві, а їхні інформації були дуже некорисними, і тому вирішено порвати з ними зв'язки. Крім того, вони надто дорого коштували ЗСА, щоб їх дальше утримувати.

ОСТАННІМИ ДНЯМИ СПРАВА незаконних контрибуцій на передвиборчу кампанію Демократичної партії, крім досі названих керівників кампанії, поодиноких осіб і Президента, кинула тінь і на віцепрезидента Алберта Ґора. А це, на думку аналітиків, є дуже некорисним для нього як майбутнього демократичного кандидата на президента ЗСА у виборах 2000 року. Стосується це його майже одногодинної зустрічі з 30 активістами азійсько-американської громади у вересні 1993 року в Лос Анджелесі під керівництвом відомого Джана Гуанґа.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-4638, e-mail: fqsst@aol.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Проблеми освіти і науки в Україні

Ситуація у сфері освіти в Україні за останні два роки значно погіршилася. Спочатку школи втратили педагогів, які не мали власних городів, а заробітки були надто малі, щоб прогодувати дітей. Учителі, які ще працюють, по півроку не отримують зарплатні.

Міністерство Освіти України закриває деякі школи та зменшує число учителів у покищо діючих школах. В такий спосіб Міністерство освіти досягає "ліпших" показників у питаннях ліквідації заборгованости. Якщо так піде далі, то борги не ростимуть тільки після закриття геть усіх шкіл. А для міністрів зарплатні вистачить.

У подібній ситуації опинилися й наукові установи. З цієї причини багато науковців змушені виїздити за кордон або шукати працю в комерційних структурах України, щоб якось прогодувати сім'ю.

Відплив інтелекту за кордон є великою втратою для України і водночас надбанням для інших держав. Наприклад, серед американських лавреатів Нобелівської нагороди одну третину становлять іміґранти. ЗСА заощаджують величезні суми грошей, надаючи притулок фахівцям з інших країн. В Україні ж усе робиться навпаки.

На недавній конференції "Демократизація освіти в Україні" академік Академії Вищої Школи України, професор Анатолій Погрібний сказав, що майже 500 шкіл в Україні не розпочали вчасно навчання, бракує зошитів, підручників і насувається загроза нових масових звільнень педагогів, в тому числі й у вищих школах. Професор висловив занепокоєння "розгулом антиукраїнських сил в освіті" у Харкові, Харківській області, на Луганщині та в деяких інших регіонах. За його словами, "в багатьох регіонах держави національне виховання не тільки не здійснюється, але й бльокується, а то й спрямовується в антиукраїнський бік". Міністерство Освіти, замість ухваленої 1994 року "Концепції національного виховання", розробило новий документ під назвою "Концепція виховання в національній системі освіти". І в цьому документі, за свідченням того ж таки Погрібного, "значною мірою зневтралізовані саме національні орієнтири виховання".

Немислимо припустити, ніби державні керівники не розуміють, що згортаючи освіту й гальмуючи науку, вони знижують загально-освітній рівень суспільства і руйнують основи, з яких виростає і на яких розвивається інтелектуальний прошарок. Що це? Злочинна байдужість чи ретельно сплановані заходи, здійснювані певними політичними силами, керованими ззовні?

Відповіді на це питання немає. Зате все частіше робляться публічні заяви, що наука в Україні завмерла, і що гроші потрібні вже не для її розвитку, а лише для того, "аби її остаточно поховати".

Насправді ж це зовсім не так. Хоча відплив науковців за кордон дуже великий, та не всі можуть, і не всі прагнуть виїхати. Багато науковців, в умовах глибокої кризи, напівголодні, продовжують працювати. З'являються все нові й нові відкриття. За п'ять років незалежности українські науковці здобули високий міжнародний авторитет. Їх запрошують закордонні академії. З українськими науковими установами нав'язують контакти і співпрацю академії багатьох країн світу.

Крім того, за останні роки в Україні створилося понад 30 громадських академій наук, яких не фінансує держава. Були, правда, спроби і їм перекрити "кисень", але покищо вони вистояли. Отже не все в Україні заникає. Деякі дослідницькі центри вже й заробляють, виконуючи державні замовлення. Наприклад, Академія Інженерних Наук за допомогою власної нової технології 1996 року почала продукувати дизельне паливо з рапсової оливи і тільки за минулий рік виконала замовлень на 500,000 дол. Академія має свої філії у Львові, Донецькому, Дніпропетровському, в інших великих наукових і промислових центрах держави, а також представництва в Польщі, Канаді, ЗСА.

З усього видно, що кризи науки в Україні немає, а є криза економіки держави, що привела до згортання освіти, науки та до зменшення продуктивности наукових установ. Цілком можливо, що є і свідоме нищення системи освіти й науки, яке робиться під прикриттям "демократизації освіти" і "реформування економіки".

...Автори книжок і видавництва, які бажають, щоб про їхні книжкові видання були в щоденнику поміщені бібліографічні нотатки, вістки й огляди, повинні прислати до редакції „Свободи" разом з двома примірниками даного твору також і адресу, де таку публікацію можна набути, та її ціну.

Ярослав Гайвас

ЗРУШЕННЯ НА БЛИЗЬКОМУ СХОДІ

I

Могло здаватися, що в якийсь спосіб вдасться устабілізувати ситуацію на Близькому Сході. Прихід до влади правих сил на чолі з прем'єром Беньяміном Нетанягу захитав тією надією, але рішуча інтервенція Вашінґтону довела до деякої зміни політики урядової коаліції Б. Нетанягу, що знову оживило мирні надії в тому обширі. Одначе постали нові, гостріші вогнища неспокою, які можуть довести до ще глибших зрушень і конфліктів.

Близький Схід і Україна

Близький Схід є недалеким сусідом України, існують природні та економічні передумови для тісної й корисної співпраці держав цього регіону й України. Коли зарахувати кавказький і закавказький терен до близькосхідного комплексу, то Україна вже нав'язує співпрацю з державами того обширу. Недавно Україна та Грузія приступили до створення тіснішого транспортового пов'язання між собою морським шляхом. Україна нав'язує тісніший контакт з Азербайджаном, має двосторонні корисні договори з Туркменістаном, який, правда, належить до ісламського комплексу Середньої Азії. Ті країни вже готові до закупу українських сільсько-господарських продуктів та індустріяльних виробів. Одначе Україна відстає. Туркменістан уже припинив постачання Україні земного ґазу, бо Україна переставала доставляти в заміну за це пшеницю та інші харчі. Ще гірше з промисловими виробами. Колись могутній промисел України не дописав з вини його керівників, а тепер нібито підноситься, але результати цього покищо незначні. Після недавньої поїздки Президента Леоніда Кучми до Одеси він запевнив, що нерешті почнеться активне спорудження одеського нафтотерміналу, який призначений в першу чергу для відбору арабської нафти (також іранської), але за неї треба платити або постачати товарові еквіваленти, яких покищо в Україні немає. Одначе треба сподіватися, що господарське становище в Україні покращає, що сільсько-господарська продукція зросте принаймні до того рівня, який існував за російсько-большевицької окупації, а також промисел зрушиться з мертвої точки.

І тому Близький Схід входить у наші надії на підвищення господарського рівня України. Отже, стабілізація на Близькому Сході зумовлює значно господарську відбудову України та її тривалий майбутній розвиток.

Чи буде Ізраїль партнером України?

Виглядало, що Ізраїль буде одним з перших господарських партнерів України на Близькому Сході. Може, розвиток подій піде в цьому напрямі, але ситуація довкола Ізраїля ще далеко не устабілізована і не скоро буде. Арабсько-ізраїльські відносини не перерішені переданням частини Геброну палестинцям. До тієї проблеми ще додається безліч інших, що їх полагода забере багато часу. Само передання теброну дивовижне. У Геброні живе щонайменше 150,000 (американська преса постійно зменшує те число і вже дійшла до 100,000) арабів і лише 450 ізраїльтан. І ця жменька ізраїльтян залишила за собою 20 відсотків території. Якщо такою міркою будуть міряні і майбутні компроміси, то поважність їх буде завжди під знаком запитання.

Попередній ізраїльський уряд посунувся далеко в переговорах з Сирією. Спірних питань там багато, але найважче до розв'язки — це сирійські терени, що їх окупували ізраїльські війська у війні 1967 року. Ізраїль зі стратегічних і оборонних причин не хоче цих теренів позбутися, Сирія без цього на ніяку згоду не піде. Вашінґтон буде напевно докладати всіх своїх зусиль, щоб ті обидва контраґенти погодилися, пішовши на взаємні поступки. Але з такими контраґентами не буде легко!

Незагоєна ливанська рана

Додатковим клопотом для Ізраїля є окупація його військами південної території Ливану, яку було здійснено для того, щоб партизани з Ливану не діставали своїми ракетами північних поселень Ізраїля. Це було добре, поки ливанські та інші їхні арабські союзники не мали далеконосних ракет. Тепер вони їх мають і понад голови ізраїльських вояків обстрілюють ізраїльські поселення. Матеріяльні видатки на окупацію тих теренів зростають, ще більше зростають людські втрати. Б. Нетанягу готовий відтягнути свої війська з окупованої ливанської території, але хоче щось за те дістати, принаймні забезпечення для тих ливанських добровольців, що разом з ізраїльтянами воюють проти Сирії. Але сирійці та ливанці навіть не хочуть говорити про це. А ізраїльтянам з перестижевих міркувань ніяково покидати кільканадцять років окуповану територію. Б. Нетанягу перебуває у Вашінґтоні, де відбуває довгі розмови з Президентом Биллом Клінтоном і шукає способу, щоб розв'язати ту проблему.

Є й інші клопоти

Та на тому не кінчаються американські клопоти, коли дипломатія мусить захищати не лише свої інтереси, але й ізраїльські. Головний продуцент нафтової ропи в цьому обширі і взагалі головний продуцент у світі та головний арабський союзник ЗСА — це Савдійська Арабія, яка тісно співпрацює з Америкою і на території якої є кількатисячний американський експедиційний корпус та великі арсенали зброї на випадок крайнього ускладнення ситуації. Державна влада оперта на королівській родині, кожен князь і князьок, а є їх, як кажуть, аж 5,000, дістає колосальні апанажі щомісячно, а так само кожен громадянин дістає тисячі долярів на прожиття. Але щораз більше громадян незадоволені своєю архаїчною системою. В той час, коли увесь світ рухається у напрямі демократизації, творення нового суспільно-політичного ладу, Савдійська Арабія завдяки більйоновим прибуткам з продажу нафтової ропи, застигла у свому розвитку. Поки тільки нечисленні інтелектуалісти говорили, і то тихо, про зміни і поступ, все було в порядку. Але останнім часом терористи напали на американські військові приміщення. В першому випадку вони вбили шість вояків, американців або їхніх співробітників, а в другому — аж дев'ятнадцять. В першому випадку відбувся швидко суд, засудженим відрубали голови, але на тому не було кінця. Американці, яких вояків убито, хотіли знати, хто були винуваті. Одначе безголові вже не говорять. Коли ж прийшла друга атака, американські чинники зажадали брати участь у слідстві. Торгувалися, договорювалися — до чого договорилися, не подано до публічного відома, але у висновках слідства обидві сторони розійшлися: американські слідчі чинники твердять, що атаку виконали внутрішні савдійські зловмисники, савдійські слідчі кажуть, що за плечима замаху були іранці. Для остаточних висновків прибуває до Вашінґтону один з братів недужого короля. Разом з американцями будуть аналізувати цілу проблему та робити висновки, якою дорогою йти далі. Тим часом в американській та світовій пресі щораз більше голосів, що савдійська ситуація розвивається подібно до колишньої іранської, яка закінчилася катастрофою.

Іслям посеред Европи

В комплексі національних, релігійних, суспільних і політичних процесів арабського світу долучується іслямська проблема в Боснії. Релігійний конфлікт у Боснії поглиблюється. Створення іслямської держави посеред Европи нікого, крім іслямських віруючих і деяких доктринерів західнього, особливо американського, світу не вдоволяє. Вузол суперечностей затискається щораз тісніше. Як і можна було передбачати, сербські, хорватські, боснійські партнери, які нібито погодилися на американський диктат, тепер усі незадоволені. Европейські та американські військові формації, які мали повертатися домів під кінець минулого року, залишаються далі в Боснії та близьких до неї теренах Сербії та Хорватії. Єдине, чим задоволені всі европейці — і ті, що заанґажовані в Боснії, і ті, які з боку приглядаються і тільки доскакують зі своїми військами, коли їх запросять і заплатять всі витрати — це те, що американські збройні сили мусіли створити в серці Европи, в Мадярщині, свій збройний обоз, через який виконують всяке постачання, зміну своїх вояків і все потрібне для перебування свого корпусу в Боснії. А европейці чуються краще, коли їм за плечима бівакують американські відділи.

Очевидно, що створення іслямської держави посеред Европи іслямські екстраміські чинники намагаються використати для перетворення її в осередок ферменту в Европі і базою для різних аґресивних акцій. Тепер світова преса постійно приносить вістки з Боснії про прибування туди різних іслямських крайніх фундаменталістів з наміром поширювати там, в центрі Европи, свої доктрини і закони. Покищо їх вдається поволі усувати звідтам, але напевно не всіх. Найжвавішу ролю в Боснії хочуть відігравати Іран та Лібія, активно сприяє їм Туреччина.

(Закінчення буде)

Іларіон Чолган

В орбіті світового театру

(Книга про Володимира Блавацького)

Видавнича справа, після проголошення незалежности України в 1991 році, опинилася у кризовому стані. Брак доброго паперу та високі кошти друку привели до спаду книжкової продукції. Все таки рік за роком з'являються щораз дбайливіше оформлені видання. Серед них частіше появляються книжки з різних ділянок культури, історії, образотворчого мистецтва, дитячої літератури й ін. Такою новою появою є гарно видана книжка про визначного діяча театру, актора й режисера Володимира Блавацького.

Книжка „В орбіті світового театру" появилася друком в Україні, у Видавництві М. П. Коця (Київ — Харків — Ню Йорк) у 1996 році і в минулому році дійшла з-за океану до нас. Надруковано її у Харкові, на доброму папері, має 242 сторінки. Автор монографії — професор Валеріан Ревуцький, який написав багато праць із ділянки театрознавства й історії українського театру. Про нього появилася недавно в пресі стаття Мирослава Семчишина п. з. „Лицар театральної сценічної культури". В. Ревуцький — автор таких монографій з ділянки українського театру, як „П'ять акторів української сцени", „Нескорені березільці" (про Йосипа Гірняка й Олімпію Добровольську), „Лесь Курбас у театральній діяльності й оцінці сучасників". Він є автором або співавтором біля 400 гасел на тему українського театру в 11-томній Енциклопедії Українознавства та автор сотень статтей та матеріялів з театрознавства, поданих у журналах і радіовисиланнях „Радіо Свобода" і міжнародного „Радіо Канада".

За заслуги в ділянці театру професор В. Ревуцький, найвизначніший наш театрознавець в Україні і діяспорі, був удостоєний престижної нагороди ім. І. Котляревського, яку вручив йому в 1995 році, на святковому зібранні в Києві, ректор Державного Інституту Театрального Мистецтва ім. І. Карпенка-Карого Ростислав Пилипчук. (Це він назвав В. Ревуцького „лицарем театральної культури та патріярхом театрознавців"). Професор Ревуцький є великим знавцем періоду модерного театру в Україні — театру Леся Курбаса „Березіль", репертуару та його великих акторів: Б. Бучми, Й. Гірняка, М. Крушельницького, Н. Ужвій, В. Чистякової та ін.

У новій книзі В. Ревуцький дає історію і критичну аналізу іншого періоду нашого театру, який став продовженням традиції знищеного „Березоля". Це період театру В. Блавацького в Західній Україні: театру „Заграва" та Львівського Оперного Театру (ЛОТ), з його драматичним сектором.

Манера В. Ревуцького — це ясний виклад предмету, живий опис театральних постановок, їхня оцінка й аналіза з мистецької й історичної точки зору. Монографія поділена на низку розділів: „З любові до театру" (перше захоплення і вступ молодого Блавацького до театру, проти волі батьків); „Під керівництвом Загарова"; „Перші режисерські кроки". Цю початкову частину закінчує розділ про виїзд в Україну, до театру „Березіль". Там молодий актор і режисер пізнав методу і спосіб праці геніяльного новатора нашого театру Леся Курбаса.

Головною тезою проф. Ревуцького є твердження, що В. Блавацький, як режисер, створив новий модерний театр „Заграва" з репертуаром п'єс европейського характеру та стилем гри, перейнявши смолоскип, що погас в Україні після знищення „Березоля". В. Блавацький своєю працею, завзяттям і одержимістю поставив театр „Заграва", а пізніше Львівську Оперу театр на рівень, який, за свідченням критики того часу, став у 1942-1944 роках на одній стопі з тогочасними европейськими театрами. Це описано у розділах: „У мистецьких пошуках", „У театрі ім. Тобілевича", „Початки театру 'Заграва'" та „Заграва' у новому репертуарі".

В. Ревуцький з великою ерудицією аналізує режисерську працю В. Блавацького та осяги і значення „Заграви" в історичному аспекті. Цікаві його зауваження про репертуар „Заграви" напередодні Другої світової війни, коли В. Блавацький створив два репертуари. Він звернувся до історичних та сучасних п'єс патріотичного і релігійно-патріотичного репертуару (п'єси Григора Лужницького: „Ой Морозе, Морозенку", „Дума про Нечая", „Ой зійшла зоря над Почаєвом" й інші) та до п'єс Л. Українки, М. Куліша, Ю. Косача, що було зумовлено політичною ситуацією того часу. З другого боку був европейський репертуар, клясичний і модерний. Театр В. Блавацького став европейським театром. Коронацією цієї сторони діяльности стала вистава „Гам-

(Закінчення на стор. 3)

Г. Мачтет

Могила

(Скорочено, переклала з російської Тамара Сидоряк)

II

Та Лейба знов обертається до мене із загравуючим виглядом обличчя.

— А чи можна вас запитати, пене? — питає він надто солодко і нерішучо.

— Що, Лейбо?

— Може у вас у Каневі є батько і мати, або якась рідня?

— Ні, Лейбо, — кажу я усміхаючися. — У мене там нікого нема, навіть знайомих... А нащо тобі?

— Нащо?! Так! — відповідає Лейба.

— Ну, ні... Кажи — нащо?

— Так!... Щоб мені не зійти із цього місця, якщо не так! — присягає Лейба. — А тільки, звісно, дуже цікаво, чого пан їде до Канева, коли там і діла нема і нікого нема!

Я сміюся, що, мабуть, осмілює Лейбу, і кажу йому:

— З Канева я поїду човном на могилу. Знаєш?

— На могилу?! А-а... на могилу! — весело кричить він. — Що над самим Дніпром, — чув!... Туди, кажуть, багато панства їздить кожного року. І пан туди?

— І я туди... Ну, а що ти знаєш про цю могилу?

— Що ж ми можемо знати, коли темні? — скромно каже Лейба.

— Ні, одначе?... Хто там похований?

— Хто? — знизує Лейба раменами, — Бог його знає хто, а тільки чув, що дуже мудрий пан, який книжки писав.

— Правильно, Лейбо!

Моє схвалення ще більше заохочує Лейбу і він вже сам заговорює після короткої павзи:

— Різне чув, та тільки хто його знає...

— Що саме? — підхоплюю я — кажи, Лейбо, кажи!

— А те, що у того чоловіка ум за розум зайшов, кажуть...

— Як це так?

— А так... Він хотів так зробити, щоб усе одна віра була...

— Одна віра?

— Ну, так... Щоб ні поляка не було, ні жида, ні руського, — а все одна віра. От того його й поховали там, бо ніяке кладовище до себе приймати не хотіло. Звісно, „не наш" і не хотіло приймати! Куди не понесуть, усюди кажуть: нам не треба, несіть у інше місце!

Такого варіянту леґенд я ще не чув і не розумію, чи це плід фантазії самого Лейби, чи дійсно щось у роді новоствореної леґенди. Лейба присягається, та я знаю вже, що варта його присяга. До того ж цей варіянт не має нічого спільного з іншими. В далеких від Дніпра глухих поселеннях, де бродить леґенда, кажуть зовсім інше. Там живе мовлення обернуло великого поета у велетня-горя, як Нечай, або Дорошенко, у свого оборонця-захисника, котрий ліг на березі Дніпра, уражений на тім місці ворожою рукою. Пісні його знають і співають усюди. Та котрий же народний герой України не залишив по собі пісень, або народ йому їх не приписував?! Герой і поет — творець пісні чи думи — це ж улюблений звичний тип героїв України в уяві її народу. Та й правди тут багато. Хіба поет, котрий виступає один на боротьбу з усім злом, що довколо нього, не такий же герой-оборонець? Хіба не сходить, як і той, за народ кров'ю, гарячі краплини котрої перетворюються у чарівні безсмертні пісні? І хіба ця надхнена пісня не так само рве кайдани неправди, як меч велетня-оборонця?...

* * *

Ми пливемо майже біля самої кручі високого берега, у тіні, де вода чорна, як чавун і звідки низький бік лівобережжя здається накритим сивавою імлою. Незахована береговою тінню гладка поверхня ріки, причепурена вечірніми тонами неба, з відзеркаленими зірками, з рогатим місяцем у глибині, повна якоїсь таємної меланхолії і тихого суму, як наспів української думи... Довкола така тиша, що я чую плескіт легкого струмінчика води, що в'ється біля носа швидко пливучого човна. Навіть кругла хвилька від риби долітає до слуху, як якийсь глухий неясний звук — така глибока ця спляча нерухома тиша наступаючої ночі.

— Певно, сом... — говорить Охрім. — Та й здоровенна ж рибина!

Дійсно, кинулося щось велике, важке і звук цього плюскоту дрижить і наче помалу гойдається у непорушному повітрі. Охрім вдаряє різко веслом і, обминаючи мілизну, ми випливаємо з чорної тіні на річковий простір. Десь з боку лівобережжя блимнув багряно-червоний відблиск ватри. Почулося далеке іржання коней і... мелодійні звуки сопілки. Охрім обертається до багряно-червоної крапки далекої ватри і помалу глибоко вдихає могутніми грудьми повітря

— Е-ге-ге-е! — розноситься його довгий протяглий крик, помалу віддалюється у чорну густу імлу, яка несе його усе далі і повільніше, розтягаючи його у своїй масі. Так кричить самітній журавель, коли угледить здалека рідний шнурочок. Крик довго висить у повітрі, а потім, наче вдарившись десь далеко, відбивається глухою луною і завмирає безслідно. Наступає коротка могильна тиша і враз переривається відповідаючим криком, що доноситься здалека спочатку слабо, потім росте й росте, розтягається, стає чимраз сильнішим і глухо вдаряється, нарешті, об прибережну кручу.

(Закінчення буде)

В орбіті...

(Закінчення зі стор. 2)

лета" Шекспіра (в ЛОТ 1943 рік), де в ролі Гамлета виступив Володимир Блавацький. Режисером цієї вистави, першої вистави „Гамлета" на українській сцені, був відомий актор Йосип Гірняк, який тоді очолював драматичний сектор ЛОТ.

Кінцеві розділи книги „На чолі Ансамблю українських акторів" та „На американському континенті" — не менш цінні і цікаві. У цьому періоді діяльність В. Блавацького була повна енергії і задумів для нових прем'єр українських і світових драматургів. Професор В. Ревуцький у своєму „Слові від автора" пише: „Метою автора було правдиво висвітлити постать Блавацького, його місце в історії українського театру — не лише як талановитого майстра сценічного мистецтва, але й відзначити його змагання за введення українського Театру на рівнозначного партнера до кола европейських театрів". Цю поставлену автором мету виконано досконало. Книга „В орбіті світового теарту" залишиться в скорбниці нашого театрознавства і буде служити підставовим джерелом у вивченні історії українського театру.

В кінці книги В. Ревуцький цитує В. Клеха, сценографа ансамблю українських акторів у Німеччині і частково у ЗСА, пізніше довголітнього сценографа Метрополітен Опери в Ню Йорку, який так писав про В. Блавацького: „Я мав нагоду працювати з такими режисерами, як Ф. Зеффіреллі — режисер і сценограф з Медіолану, Дж. Декстер — режисер з Лондону, Г. фон Караян — дириґент і режисер з Відня, П. Понелл — режисер і сценограф з Парижу, О. Шенк — режисер, широкознаний І. Стравинський, Р. Петтіті (Пті), хореограф і режисер, і ще інші. Вони справді великі, бо світової слави, але вони не до порівняння з могутньою силою генія сценічного мистецтва — Володимира Блавацького, в якого театрі я мав честь працювати".

До монографії В. Ревуцького додані „Спогади" В. Блавацького та кілька його статтей і рецензій з різних років. „Ці „Спогади" читач прочитає одним духом. У книзі також є 60 світлин з театральних вистав, а також фотографії з особистого життя режисера. До монографії додано ретельно опрацьовані примітки, а також вичерпні бібліографічні покажчики: пам'ятні роки та дати у житті й діяльності Володимира Блавацького; ролі Володимира Блавацького; постановки; покажчик п'єс, оперет та опер, а також докладний, включно з датами життя, покажчик імен.

Хочу закінчити цю статтю подякою від імені читачів, від звичайних шанувальників театру до сучасних і майбутніх діячів театру в Україні, Валеріану Ревуцькому, за те, що цією працею він зберіг і назавжди закарбував ім'я Володимира Блавацького в історії українського театру.

Видавцеві П. Мар'янові Коцеві належить від нас усіх не менш щира подяка. М. Коць — відомий діяч, активіст у допомозі українській культурі, фундатор фестивалів і меценатар молоді, видавець книжок в Україні і в діяспорі. Його діяльність, ентузіязм і віра у відродження нашої культури — це приклад для всіх. У слові від Видавництва М. Коць пише: „Сподіваємося, що цим першим виданням ми не лише повертаємо Україні Володимира Блавацького — чудового актора та режисера, але й започаткуємо наукове опрацювання театральної творчості Йосипа Гірняка, Олімпії Добровольської та низки інших видатних артистів українських театрів діяспори".

Бажаючі придбати книжку можуть звертатись на адресу Видавництва: M. P. Kots, P. O. Box 33, Lexington, N.Y. 12452; Ціна: 20 дол.

Україна...

(Закінчення зі стор. 1)

вання подій, що відбуваються в сусідній державі; ми — країни-сусіди. Наше співробітництво не спрямоване проти третьої сторони", — зазначив він.

На пресконеференції було також повідомлено, що 7-го березня, перед першою річницею укладання договору між Росією і Білоруссю про економічну інтеґрацію, відбудеться зустріч Б. Єльцина й А. Лукашенка.

СПРАВА 72 ЗАКЛАДНИКІВ у Лімі, столиці Перу, котрі знаходятся в руках марксистських повстанців угрупування Тупак Амару, знову потрапляє на перші сторінки міжнародної преси. Тим разом поширилися чутки, що президент Перу Альберто Фуджіморі старається найти країну, котра б прийняла повстанців, якщо вдасться мирним способом домогтися звільнення закладників. Так саме інтерпретовано його одноденні відвідини до Домініканської республіки, де відбув майже чотиригодинні наради з президентом Леонелем Фернандезом, одначе про що саме була розмова на зустрічі, ніхто не коментував.

У світлу пам'ять С. Пушкар

Український Музей отримав дуже цінний дарунок від д-ра Володимира Пушкаря з Філядельфії — колекцію творів українського образотворчого мистецтва, куди входять: чотири твори Івана Їжакевича (1864–1962), по одній картині Федора Коновалюка (1890–1984) і Миколи Бутовича (1895–1961), а також дві олійні картини Івана Труша (1869–1941).

Вартість збірки не так у кількості подарованих творів, як у тому, що автори цих творів посідають важливе місце в українському мистецтві XX століття. Походженням ці четверо художників представляють різні кінці розділеної тоді України: І. Труш — з Львівської области, а М. Бутович, І. Їжакевич і Ф. Коновалюк — відповідно з Полтавської, Черкаської і Вінницької областей. Так само вони належать до різних поколінь: творчий шлях І. Їжакевича й І. Труша почався ще в минулому сторіччі, тоді як їхні молодші колеґи формувалися вже в міжвоєнний період.

І. Їжакевич уславився своєю Шевченкіяною, яку творив понад півсторіччя — в живописі і в графіці. Своїми ілюстраціями, передовсім до віршів і поем Т. Шевченка, Їжакевич здобув в Україні всенародну відомість і визнання. Власністю Українського Музею в Ню Йорку стали, зокрема, його картини за Шевченківськими мотивами — „Перебендя" і, певно, за поезією „Мені тринадцятий минало", а також „Ділять бублики" і сільський пейзаж без назви (усі картини виконані темперою).

Ф. Коновалюк працював головно в графіці, багато ілюстрацій виконав у співтоваристві з Їжакевичем. Учень Федора Кричевського, він працював також у галузі станкового мистецтва. Протягом 1908–1970 рр. він створював серію пейзажів „Київ". Правдоподібно, подарована олійна картина Коновалюка „Сонце сходить" (1943 р.) — з цієї серії.

Видатний український живописець і мистецький критик І. Труш учився в Краківській академії красних мистецтв, у Я. Матейки та Я. Станіславського. Свій талант виявив з найбільшою силою портретами представників творчої інтеліґенції, а також краєвидами. Дві його олійні картини без назв, які подаровано Українському Музеєві, — це нічний морський пейзаж і краєвид з деревом.

Миколу Бутовича в Україні знають незаслужено мало, бо в міжвоєнний період він жив у Галичині, мистецьку освіту здобув на Заході (у Празі й Ляйпціґу), а після Другої світової війни, з різними пригодами й клопотами, виїхав до Америки, де й помер наприкінці 1961 року. Як відомо, мистці з діяспори були викреслені з української культури часів совєтського режиму, тому М. Бутовича не згадували ні в енциклопедіях, ні в мистецьких довідниках; навіть „Словник художників України" (видання УПЕ, 1973 р.) оминув творчість цього яскравого талановитого мистця. Картина, подарована Музеєві з колекції

Св. п. С. Пушкар

Пушкарів, — це „Вечір в Карпатах, гуцули з трембітами" (1946 р., темпера, картон).

Цю колекцію з восьми картин д-р Пушкар подарував Музеєві в пам'ять своєї дружини, св. п. Стефанії Пушкар.

Стефанія Пушкар (дівоче прізвище Чижович, 1901–1988) залишила незабутній слід у житті української громади. За фахом промисловий інженер і психотехнік, вона, як свідчить Енциклопедія Українознавства, була співзасновником психотехнічної порадні і директором кооперативи „Українське народнє мистецтво" у Львові, співініціятором журналу „Нова хата", організатором українського павільйону на Світовій виставці в Чикаґо (1932–1933 рр.). Колекція українського народного мистецтва, збережена після виставки в Чикаґо і ще раз показана в Українському Інституті Америки 1965 року, започаткувала пізніше створення Українського Музею в Ню Йорку.

В житті С. Пушкар було дві найбільші ниви, де вона незмінно й невтомно працювала до самої смерти, — жіночий рух і мистецтво. 1966–71 роки вона була головою Союзу Українок Америки і водночас заступником голови СФУЖО. (Вона була, до речі, й співзасновником СФУЖО).

У 1990 році д-р В. Пушкар подарував Українському Музеєві, знов-таки в пам'ять дружини Стефанії, колекцію керамічних виробів з Косова й Пістині, зокрема 23 вироби косівських керамістів Павлини і Григорія Цвіликів. Про ту рідкісну поза Україною збірку УМ повідомляв свого часу через газету „Свобода", тепер же ми хочемо підкреслити вийняткову відданість С. Пушкар українському мистецтву, а зокрема, ролю С. Пушкар у здійсненні давньої мрії — створенні Українського Музею.

Стефанія і Володимир Пушкарі приїхали з Европи до Америки в 1948 році, щойно одружившися, і оселилися в Філядельфії. Володимир Пушкар, доктор права і економії, у ЗСА 23 роки працював в американській фірмі ФМЦ (колишня „Link-Belt"). За фахом економіст, він був ініціятором кооперативного руху в Америці, співзасновником і першим головою Товариства й Української Кооперативи „Самопоміч" у Філядельфії. Був також співзасновником Товариства Української Кооперації (ТУК), яке пізніше змінило назву на Союз Української Кооперації (СУК).

Багато праці В. Пушкар вклав у патріярхальний рух як один із його ініціяторів і член Управи Патріярхального Товариства. Від 1977 року і дотепер д-р Пушкар виконує обов'язки співредактора й адміністратора журналу „Патріярхат".

Кооперація і мистецькі зацікавлення подружжя Пушкарів гармонійно поєднувалися. У Філядельфії С. Пушкар була директором мистецької кооперативи „Базар".

Цінний дарунок В. Пушкаря гідно вшановує пам'ять його покійної дружини, а водночас збагачує збірку образотворчого мистецтва Українського Музею, який невдовзі має отримати нове, професійно підготовлене приміщення на 6-ій вулиці в Ню Йорку. Плян будови Українського Музею передбачає досить місця для зберігання і демонстрування мистецьких творів, тому дуже важливо, щоб музейні збірки образотворчого мистецтва зростали і збагачувались.

Надія Світлична
УМ

І. Їжакевич: „Ділять бублики"

5-го БЕРЕЗНЯ 1997 р. сповнилося 80 років

мґр

ІВАНОВІ ХАМУЛЯКОВІ

Відзначаючи цю подію в його житті, повному змагань за своє буття, в праці для громади і турбот за родину, бажаємо дорогому ювілятові кріпкого здоров'я і Божих ласк на многії літа.

З вдячністю і любов'ю

дружина — ІВАНКА
сини — БОГДАН з дружиною ТЕРЕСОЮ, МАРКІЯН з дружиною НОРОЮ
внуки — СТЕФАН з дружиною ТЕРЕЗ, ДАНЬО, ТАЇСА

З цієї нагоди складаємо 100.00 дол. на Фонд допомоги України через Укр. Нар. Союз

Ділимося сумною вісткою з приятемяли і знайомими, що 24-го лютого 1997 р. по тяжкій недузі відійшла у вічність наша дорога ДРУЖИНА, МАМА, БАБЦЯ і ПРАБАБЦЯ

бл. п.

ВАСИЛИНА ТЕСЛЕВИЧ

з дому ДЕРКАЧ в Україні

Залишила у глибокому смутку:
чоловіка — МИКОЛУ
синів — ВОЛОДИМИРА і ЮРКА
доньки — НАТАЛКУ і — МАРІЙКУ
та восьмеро внуків і чотирьох правнуків.

Вічна їй пам'ять!

Ділимося сумною вісткою з родиною і приятелями, що в неділю 23-го лютого 1997 р. відійшов у вічність на 78-му році трудолюбивого життя

бл. п.

СЕМЕН КРАВЕЦЬ

довголітній суспільно-громадський працівник, — в 5-му Відділі ООЧСУ, Відділі Українського Конгресового Комітету, хору „Діброва", Українського Народного Дому, Українського Народного Союзу і спомагаючий член Спілки Української Молоді.

ПОХОРОННІ відправи довершив о. Богдан Данило, в церкві св. Архистратига Михаїла, а відтак на місцевому українському цвинтарі в Ґластенбері.

В невимовному смутку залишив:
дружину — ІВАННУ
дочку — АНАСТАЗІЮ
сина — ВОЛОДИМИРА
внуків — ЛЯРИСУ — КАТЕРИНУ — ХРИСТИНУ
та ближчу і дальшу родину на чужині й Україні.

На бажання родини, замість квітів на могилу проситься складати пожертви на Допомогу Україні.

Ділимося сумною вісткою, що 7-го січня 1997 р. по затяжній недузі відійшов у вічність наш МУЖ, БАТЬКО і ДІДУСЬ

бл. п.

МИКОЛА СИВИЙ

нар. 11-го грудня 1908 р. в Україні.

У глибокому смутку:
дружина — ІВАННА
син — ТЕОДОЗІЙ
невістка — МАРІЕН
внуки — СТЕФАН і — АНДРІЙ.

Карнеґі, Па.

ПОДЯКА

З волі Всевишнього, 23-го січня 1997 р. відійшла у вічність наша найдорожча ДРУЖИНА, МАТИ і БАБЦЯ

бл. п.

ДАРІЯ ІВАННА СКІРА

Сердечно дякуємо парохові церкви Царя Христа у Філядельфії, Па. о. др-ві мітратові Іванові Біланичеві і о. Василеві Сивінському за відслуження усіх похоронних відправ і запечатання гробу на цвинтарі.

Під час Парастасу прощали покійну Богдан Артимишин від Братства Дивізійників і Ярослав Козак від УСО „Тризуб", а в часі тризни д-р Евген Новосад.

Дякуємо похоронному заведенні Насевичів за поради і переведення похоронів.

Оцим складаємо щиру подяку приятелям і знайомим, які допомагали нам перенести біль, висловили співчуття устно чи листовно, несли домовину і супроводжали покійну на вічний шлях та зложили пожертви в її пам'ять.

<u>На Служби Божі в церкві Царя Христа у Філядельфії, Па.:</u>

Артимишин Богдан і Теофіля, Білик Олександер і Іванна, Возьний Володимир і Іванна, Гись Михайло, д-р Гнатюк Богдан, Джичко Михайло, Добровольський Ярослав, Ковальчин Михайло, Нич Михайло і Ольга, Новаківський Сидір і Евгенія, Онкевич Василь і Дарія, Рак Теодор, Сірий Богдан, Скіра — родина, Стерчо Ірена, Тарнавський Анна, „Тризуб" (Борецьклий).

Служби Божі відслужено також в Україні у Львові, Стрию і селі Гребінці.

<u>Квіти прислали:</u>

Гачкіс Бабі і Доті, Гельо Мирослав і Ірена, родина з України — Марія, УСО „Тризуб".

<u>На Братство „Броди-Лев", охорона воєнних могил зложили:</u>

по	50 дол.	Кукіль Ярослава, Скіра — родина, Сокіл Марія;
	30	Сірий Роксоляна і Богдан;
по	25	Артимишин Богдан і Теофіля, Бей Андрій і Наталка, Гаєцька Ольга, Гнатюк Богдан і Ірена, Кобрин Роман і Ольга, Ковальчин Михайло, Козак Ярослав, Кондрат Петро і Марія, Коропецький Іван і Наталія, Кушнір Лев і Ірена, Лесюк Орест і Марта, Михайлів Евген і Богданна, Новосад Евген, Романів Володимир і Звена, Сімків Володимир, Субтельний Володимир і Донна, Шипайло Евген і Володимира, Шиприкевич Марта, Турченюк Богдан і Хрестина, УНС Відділ 153;
по	20	Білик М. інж., Бурка Евген і Леся, Бучковська Ірена, Гаврилюк Наталія, Гись Михайло, Городиський Орест, Григорович Кирило, Данилів Джордж і Тетяна, Заброцька Анна, Кавка Володимира, Куземський Іван, Левицька Віра, Мазурок Іванна, Одежинська Лідія, Рак Теодор, Світенко Лонгин і Стефанія, Чижович Ігор і Марія;
по	10	Бук Ліда, Вомпель Осип і Анна, Зуляк Володимир, Лисяк Олег і Марія, Матиєвич Володимир, Матчишин Осип, Походжай Григорій, Шкільник Евген;

<u>Для потребуючих дивізійників в Україні:</u>

50 дол. Станиця Братства 1 УД УНА в Клівленді, Огайо;

<u>На „Вісті Комбатанта" — пресфонд:</u>

50 дол. Мотика Володимир і Нуся.

Нехай Всемогучий Господь винагородить усіх вас своїми ласками.

<u>В пам'ять покійної родина зложила:</u>
муж Іван і сини Адріян і Ярема;

по 200 дол. УСО „Тризуб", „Вісті Комбатанта", Український Музей в Ню Йорку, на фонд „Діти Чорнобиля", Український Освітньо-Культурний Центр у Філядельфії, Па.

муж — ІВАН і
сини — АДРІЯН і ЯРЕМА

„Ялинка" в „Рідній Школі" Чикаґо

Наступила білосніжна зима, яку з таким нетерпінням чекає кожна українська родина, бо то є пора вшанування однієї з давніх традицій — святкування Нового Року та веселих Різдвяних Свят. Новий Рік та Різдво єднає нас своїми традиціями, що передавались з покоління в покоління від наших прапрадідів.

Завітали Різдвяні Свята й у „Рідну Школу", що є теж, як єдина українська родина. Усі вчителі та учні з нетерпінням чекали на свято „Ялинка" і старанно готувались до нього. 14-го грудня 1996 року вчителі та учні зібрались на свято „Ялинка" в прибраній залі школи. Яскраво палахкотять світла на ялинці, в залі великий рух, гамір — всі чекають початку свята. І ось вступне слово промовила директор „Рідної Школи", мгр Надія Хойнацька. Вона привітала всіх учнів, батьків та вчителів з Різдвяними святами та побажала щасливого Нового Року.

Програмою проводила учителька Христя Таран. Першими виступили діти дошкілля, яких підготувала учителька Х. Таран і помічниця Лариса Куликівська. Діти розповіли вірш Олександра Олеся „Ялинка", а потім заспівали пісню „Різдвяна ялинка". Вони принесли ще більше святкового настрою, бо були одягнені, наче справжні малені сніжинки. Потім учні 1-ої кляси під керуванням учительки Наталки Сидор та помічниці Асі Бискош розказали вірш Л. Полтави „Зайчик узимі" та весело заспівали коляду „Бог ся Раждає" і пісню „Біг козелець". Наступною точкою у програмі був виступ учнів 2-ої кляси „Метелики", учитель Атя Гербст. Діти гарно розповіли вірш „Коляда", а тоді заколядували „В Вифлеємі днесь Марія". А 2-га кляса „Зайчики", де вчителькою Оксана Хитра, виконали пісню „Вже сніжок паде" та коляду „В Вифлеємі новина". Потім на сцену вийшли учні 3-ої кляси, учитель Михайло Климчак. Вони колядували „Ждемо в гості Миколая" та „Дивная новина" і заспівали „Бігла телечина". Всі діти чудово співали під супроводом учительки співів Олени Гірної, а присутні в залі оплесками вітали кожний виступ дітей.

На світлині: дошкілля „Рідної Школи" — вчителька Христина Таран і помічниця Лариса Куликівська.

Ведуча Христя Таран запросила до виступу 4-ту клясу „Львів", учитель Дарія Діденко. Учні розказали два вірші: „Новорічне віншування" та „Різдвяне віншування". Наступними були учні 4-ої кляси „Київ", яких підготовила до свята учителька Марія Трусевич. Діти продеклямували вірш Р. Завадовича „Різдвяні подарунки". З великим захопленням присутні в залі зустріли відому коляду „Нова радість стала", яку спільно заспівали дві четверті кляси, а батьки приєдналися до дитячого співу. Потім учні 5-ої кляси „Чернігів", вчителька Ліля Ткачова, колядували „На Різдвяні свята", а учениця цієї кляси Уляна Дзвіник з гарним настроєм прочитала вірш „Ялиночка-ялинка". Після того виступила 5-та кляса „Харків", учитель Володимир Діденко. Учні розказали вірш „Нині ся з'явила весела новина". Наступними у програмі були учні 6-ої кляси, учителька С. Булавина, які прочитали вірш „Іде Святий Миколай" та заспівали відому пісню сотника Гутковського „Гей, ви, Стрільці Січові".

І ось ведуча Х. Таран оголосила заключний виступ — учні 4-ої, 5-ої і 6-ої кляс виконують дві пісні: „Радість нам ся явила" і „Українська рідна мова". Виступ чудово підготувало подружжя вчителів Володимир і Дарія Діденко. Пісні були так святково і урочисто виконані, що в душі відчувалось гордість за „Рідну Школу", за наполегливу працю вчителів, які вкладають свою душу в навчання дітей; гордість за батьків, які приводять їх до школи і намагаються зберегти українську мову і українські звичаї в родинах; гордість за наших дітей, які направду є дуже здібні і наполегливі.

Свято „Ялинка" ще більше згуртувало всіх учнів, вчителів та батьків, надало доброго настрою до зустрічі Нового Року та Різдвяних свят і показало, який великий потенціял є в в нашому українському роді.

Лариса Федащин,
учитель

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СЕРЕДА, 19-го БЕРЕЗНЯ, 1997 р.

Керґонксон, Н.Й. Річні збори 88-го Відділу „Союзівка" відбудуться о год. 6:30 веч. на Союзівці. Проситься всіх членів прибути. Стефа Гаврилюк — секретар.

НЕДІЛЯ 8-го БЕРЕЗНЯ, 1997 р.

Чикаґо, Ілл. Річні збори УНА 423 Відділу відбудуться 8-го березня 1997 р. о год. 3-ій по пол. в Ukrainian Book Store 2315 W Chicago Ave. Вибір нової Управи. Просимо взяти численну участь у зборах. Евген Конвалец, секр.

Приймається оголошення

СВЯТОЧНИХ ВЕЛИКОДНІХ ПОБАЖАНЬ у „СВОБОДІ"

Адміністрація „СВОБОДИ" запрошує ВШановних Читачів, Установи, Організації, Товариства, Професіоналістів, Купців і все Громадянство передати свої традиційні святочні привіти у збільшеному Великодньому числі, що зайдуть у найдальші закутини світу.

Великий тираж „СВОБОДИ" та відповідний зміст збільшеного святочного числа, надають таким побажанням окремої вартости і значення.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

1 цаль через 1 шпальту $ 8.00	4 цалі через 2 шпальти $ 48.00
1 цаль через 2 шпальти 12.00	5 цалів через 2 шпальти 60.00
2 цалі через 2 шпальти 24.00	6 цалів через 2 шпальти 72.00
3 цалі через 2 шпальти 36.00	та в інших розмірах

Оголошення приймаються
до 8-го БЕРЕЗНЯ 1997 р. за новим стилем
до 5-го квітня 1997 р. за старим стилем

Зголошення святочних побажань, РАЗОМ з ГРОШОВОЮ ОПЛАТОЮ, залежно від величини оголошень, надсилати до:

"SVOBODA"
30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

В справі святочних оголошень до поодиноких осіб і підприємств адміністрація

ТЕЛЕФОНУВАТИ НЕ БУДЕ.

SVOBODA СВОБОДА
Established 1893
Oldest and foremost Ukrainian-language daily newspaper in the United States

THE UKRAINIAN WEEKLY
Established 1933
English-language newspaper offering a Ukrainian perspective on the news

PUBLISHED BY THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION INC.
30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302 • (201) 434-0237

ADVERTISING RATES FOR SVOBODA

(published daily exept Sundays, Mondays and holidays.)
ALL ADVERTISEMENTS MUST BE RECEIVED BY NOON THREE DAYS BEFORE PUBLICATION.
OBITUARIES ACCEPTED BY TELEPHONE DAILY UNTIL 8:30 A.M.

Full page (160")	$1,800.00	Quarter page (40")	$450.00
Half page (80")	$900.00	Eighth page (20")	$230.00

All general advertising: 1 inch, single column $12.00
Fraternal, personal and community advertising: 1 inch, single column $7.50

Width of one column 1¾ inches
Length of one column 20 inches
Columns to a page 8

ADVERTISING RATES FOR THE UKRAINIAN WEEKLY

(Published in English on Sundays)
ALL ADVERTISEMENTS MUST BE RECEIVED ONE WEEK PRIOR TO PUBLICATION: FRIDAY NOON.

Full page (58")	$600.00	Quarter page (14½")	$165.00
Half page (29")	$310.00	Eighth page (7¼")	$85.00

All general advertising: 1 inch, single column $12.00
Fraternal and community advertising: 1 inch, single column $7.50
FOUR-PAGE CENTERFOLD PULLOUT $2,900.00

Width of one column 2 5/16 inches
Length of one column 14 1/2 inches
Columns to a page 4

Quantity discounts:	
10 or more ads	20% discount
24 or more ads	25% discount
52 ads	30% discount

ALL ADVERTISEMENTS ARE SUBJECT TO APPROVAL

Photo reproduction:	
Single column	$ 9.60
Double column	$12.00
Triple column	$12.40

NOTE:

1. A 50% deposit is to accompany the text of the advertisement.
2. All advertising correspondence should be directed to: Mrs. Maria Szeparowycz, Advertising Manager, 30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07302
3. Kindly make checks payable to Svoboda or The Ukrainian Weekly, as appropriate.